

POSTANOWIENIE

24 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 października 2024 r. w Warszawie wniosku T. spółki akcyjnej w W.

o zbadanie spełnienia przez SSN Ewę Stefańską wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 2005/22

z powództwa T. spółki akcyjnej w W.

przeciwko Redaktorowi portalu W.

o opublikowanie sprostowania

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

W dniu 5 września 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek T. spółki akcyjnej z siedzibą w W. (dalej: Wnioskodawca) o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Ewę Stefańską oraz trzech innych sędziów Sądu Najwyższego (w odniesieniu do których wniosek został zarejestrowany pod innymi sygnaturami akt sprawy) wyznaczonych do składu rozpoznającego sprawę toczącą się z udziałem Wnioskodawcy w Sądzie Najwyższym w Izbie Cywilnej pod sygnaturą II CSKP 2005/22.

Wnioskodawca domagał się, na podstawie art. 29 § 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 622; dalej: u.SN.), zbadania spełnienia przez SSN Ewę Stefańską wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jej powołaniu i jej

postępowaniu po powołaniu, przede wszystkim z uwagi na fakt powołania sędziego objętego wnioskiem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, a mianowicie na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa (uchwała Krajowej Rady Sądownictwa nr 40/2018 z dnia 26 lutego 2018 r.), ukształtowanej w składzie i trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3; dalej również: ustawa nowelizująca), a więc według Wnioskodawcy, niezgodnie z prawem, co – jak wskazał Wnioskodawca – zostało wielokrotnie potwierdzone zarówno uchwałami Sądu Najwyższego, jak i orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz). Wnioskodawca wskazał przy tym, że sędzia objęty wnioskiem akceptował powołanie go na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, a tym samym całkowicie ignorował istniejące judykaty sądów krajowych i międzynarodowych, które jednoznacznie oceniają tę procedurę jako niezgodną z prawem, co podważa, w ocenie Wnioskodawcy, jego zdolność do wydania bezstronnego i sprawiedliwego orzeczenia w sprawie II CSKP 2005/22.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Wnioskodawcy, złożony w trybie art. 29 § 5 i n. u.SN, nie spełnia określonych w ustawie o Sądzie Najwyższym warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, w brzmieniu obowiązującym od 15 lipca 2022 r., dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności). Na podstawie art. 29 § 9 i 10 u.SN, wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma

procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 u.SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Oznacza to w istocie, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 u.SN jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stoi przy tym na stanowisku, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 u.SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze ogólnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz indywidualne

okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Na podobnym stanowisku stanął Naczelny Sąd Administracyjny, który w uzasadnieniu postanowienia z 14 lutego 2023 r., I FSK 2040/22 wskazał, że przy ocenie zachowania standardu niezawisłości i bezstronności nie można oprzeć się jedynie na okolicznościach towarzyszących powołaniu sędziego. Tym samym podważenie niezawisłości lub bezstronności sędziego nie może opierać się jedynie na stwierdzeniu, że sędzia został powołany na wniosek KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Konieczne jest powołanie innych jeszcze okoliczności.

Bez wątpienia analizowany w niniejszej sprawie wniosek o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 u.SN nie czyni zadość powyższym wymaganiom.

Szczegółowa analiza przedmiotowego wniosku o zbadanie standardów bezstronności i niezawisłości SSN Ewy Stefańskiej prowadzi do stwierdzenia, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 u.SN wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania Sędziego Ewy Stefańskiej na urząd Sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez Wnioskodawcę powołana), lecz *de facto* koncentruje się na, występującej zdaniem Wnioskodawcy, systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której Wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. Jak już wyżej wskazano, tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN, gdyż celem przewidzianej tam instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Tymczasem we wniosku żadne indywidualne okoliczności nie zostały wskazane.

Niezależnie od powyższego podkreślić należy, że Sąd Najwyższy nie dopatrywał się w okolicznościach powołania SSN Ewy Stefańskiej faktów tego rodzaju, które mogłyby podważać zaufanie do jego bezstronności i niezawisłości. W szczególności nie można nie dostrzec jego wieloletniego doświadczenia orzeczniczego, naukowego i specjalizacji w problematyce, która predestynuje do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego. Nie pozwala to na stwierdzenie istnienia jakichkolwiek okoliczności, choćby uprawdopodobniających tezę, że w ramach procedury powołania tego Sędziego brano pod uwagę argumenty pozamerytoryczne, które obecnie mogłyby w jakikolwiek sposób rzutować na niezawisłość i bezstronność SSN Ewy Stefańskiej.

Jako konstrukcyjnie nieprawidłowy należy również uznać zarzut wniosku oparty na okolicznościach zachowania się SSN Ewy Stefańskiej po jej powołaniu.

W odniesieniu do ww. przesłanki Wnioskodawca podniósł, że sędzia objęty wnioskiem akceptował powołanie go na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze, a tym samym całkowicie ignorował istniejące judykaty sądów krajowych i międzynarodowych, które jednoznacznie oceniają tę procedurę jako niezgodną z prawem, co podważa, w ocenie Wnioskodawcy, jego zdolność do wydania bezstronnego i sprawiedliwego orzeczenia w sprawie II CSKP 2005/22.

W związku z tak sformułowanym zarzutem należy jeszcze raz przypomnieć, że zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, podstawą uznania, że sędzia Sądu Najwyższego nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności są z jednej strony okoliczności towarzyszące jego powołaniu, a z drugiej – postępowanie sędziego po powołaniu. Ustawa o Sądzie Najwyższym identyfikuje więc dwie niezależne od siebie przesłanki tzw. testu niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego, z których każda ma autonomiczną treść. Do wykazania braku po stronie konkretnego sędziego atrybutów niezawisłości i bezstronności sędziego – w ramach instytucji tzw. testu niezawisłości i bezstronności - konieczne jest przy tym wykazanie wystąpienia obu ww. przesłanek łącznie.

Tymczasem w niniejszej sprawie szczegółowa analiza wniosku prowadzi do uznania, że Wnioskodawca zdaje się nie dostrzegać powyższych wymogów. Wręcz przeciwnie, w istocie utożsamia on obie przesłanki. Przesłankę postępowania SSN Ewy Stefańskiej po powołaniu („akceptacja” powołania jej na urząd sędziego Sądu

Najwyższego) w zupełności opiera bowiem na podnoszonej we wniosku wadliwości powołania tego Sędziego (powołanie na urząd sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym po 2017 r.). Prowadzi to do wniosku, że argumentacja Wnioskodawcy, mająca na celu wykazanie tego, że w przypadku SSN Ewy Stefańskiej doszło do wypełnienia drugiej przesłanki (postępowanie tego Sędziego po powołaniu mogło naruszać standardy niezawisłości i bezstronności) ma w istocie charakter pozorny. Nie sposób przy tym zgodzić się z takim utożsamianiem obu przesłanek testu niezawisłości i bezstronności. Przyjęcie trafności takiego rozumowania wypaczyłoby w sposób znaczący cel i istotę testu, którym jest – w założeniu ustawodawcy – to, aby dana sprawa była rozpoznana przez sędziów niezawisłych i bezstronnych. Samo przekonanie o nieprawidłowościach przy powołaniu sędziego nie może być tu zatem wystarczające.

Niezależnie od powyższego podkreślenia wymaga, że Sądowi Najwyższemu z urzędu wiadomym jest, że Prezydent RP wręczył sędziemu objętemu wnioskowi akt powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w dniu 10 października 2018 r., a zatem jeszcze przed wydaniem wszelkich judykatów Sądu Najwyższego, czy europejskich Trybunałów, na które powołuje się Wnioskodawca w analizowanym wniosku.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że analizowany wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 u.SN, i na podstawie art. 29 § 10 u.SN orzekł jak na wstępie.

[SOP]

R.G.